

Muzeum Polskich Formacji Granicznych

<https://muzeumsg.strazgraniczna.pl/muz/formacje-ochrony-granic/biografie/1918-1939/kadra/a-c/franciszek-antoni-berstling/50451.Franciszek-Antoni-Berstling.html>
2023-09-23, 20:46

ppłk piech. Berstling Franciszek Antoni. Urodzony 13 VI 1893 w Muszynie, pow. Nowy Sącz, syn Jakuba, kolejarza, i Eleonory z d. Zybcer. Nauki pobierał w szkołach średnich w Krakowie-Podgórzu i w Rzeszowie. Maturę uzyskał w Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Rudniku nad Sanem w 1919. W tym roku wstąpił na Wydział Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. W okresie szkolnym wstąpił w 1912 w Rzeszowie do Związku Strzeleckiego, po przeniesieniu do Rudnika, na rozkaz Komendy Związku Strzeleckiego w Rzeszowie od września 1913 jako lokalny komendant zorganizował i prowadził miejscowy oddział Związku Strzeleckiego.

Na rozkaz Komendy Okręgowego Związku Strzeleckiego w Rzeszowie zgłosił się 10 VIII 1914 w Krakowie, wraz z nim w chwili mobilizacji do Legionów Polskich wstąpiło 23 czynnych członków Związku Strzeleckiego z Rudnika. Franciszek Berstling przydzielony został do 1 komp. rzeszowskiej por. Mariana Bolesławicza VI baonu 1 p.p. Legionów Polskich. Do kryzysu przysięgowego służył w I Brygadzie Legionów kolejno: VI baon w stopniu kpr. do 7 XI 1914, następnie w baonie uzup. kpt. Leona Berbeckiego - do 25 I 1915, skąd przeszedł do 4 komp. VI baonu w stopniu sierż., pozostając na froncie do 20 XI 1916. Następnie w 1 komp. II baonu 1 p.p. Legionów Polskich jako sierż. i dca plut. w Baranowiczach - Łomży - Zambrowie - Modlinie aż do 16 IX 1917. Kontuzjowany na froncie dwukrotnie: pod Łaskami i Jastkowem.

Od 17 IX 1917 do 7 XI 1918 służył w POW Okręg VIII Lublin. Działał w pow. janowskim pod ps. Krajewski, czynnie uczestniczył w rozbrajaniu Niemców.

7 XI 1918 wstąpił do WP. Mianowany ppor. 20 XI 1918. Do 1 I 1919 służył na froncie w grupie mjr. Wacława Wieczorkiewicza jako dca plut., następnie dca komp. 27 p.p. (do 30 I 1919), po czym dca komp. 23 p.p. w garnizonie. Od 20 II 1919 na froncie wschodnim w Grupie Operacyjnej „Bug” jako dca komp. Samodzielnego Oddziału Detaszowanego (1 komp. piech. plus 1 k.k.m.) do 30 IV 1919. Następnie do 10 VI 1919 był dcą 6 komp. 8 p.p. Legionów. Od czerwca 1919 do sierpnia 1920 dca komp. w baonie zapas. 23 p.p. Od 5 VIII do 20 IX 1920 był dcą komp. alarmowej baonu zapas. 23 p.p. na froncie, po czym powrócił do 23 p.p. na poprzednie stanowisko, na którym pozostawał do kwietnia 1921. Awans do stopnia por. został zatwierdzony przez Komisję Weryfikacyjną z dn. 1 IV 1920. Odznaczony trzykrotnie Krzyżem Walecznych (Dz. Pers. nr 1/23). Opis jednego z czynów bojowych dokonanych w Grupie mjr. Wieczorkiewicza: „Dnia 30 listopada 1918 r. brawurowym atakiem na czele swego plutonu odbiera silnie obsadzoną [przez Ukraińców - aut.] stację w Rawie Ruskiej, zdobywa 2 k.m. i bierze 25 jeńców. Oficer bardzo odważny, zdolny do poświęceń bohaterskich”. Za czyny wojenne został ponadto odznaczony Srebrnym Krzyżem Orderu Virtuti Militari.

5 III 1921 stosownie do rozkazu MSWojsk. i rozkazu Oddz. II SGen. został przydzielony do Wydz. II Sztabu DOK Lublin. Po kursie przeprowadzonym w Centrum Wyszkożenia przy DOG Lwów objął 11IV1921 stanowisko kierownika Eksp. Oddz. II w Kowlu, na którym pozostawał do 5 XI 1921. Następnie był dcą kadry i oficerem mobilizacyjnym w DOG Lublin. Od 1 II 1923 do 20 III 1924 w Oddz. II Szt. DOK II Lublin służył jako referent narodowościowy. Od 20 III do 7 X 1924 pełnił obowiązki kmdta PKU Lublin, następnie PKU Równe. Od 7 X 1924 do 1 I 1927 służył w 1 Brygadzie KOP formowanej przez OK II Lublin na pograniczu wołyńskim. Dowodził komp. graniczną 3 baonu KOP „Hoszczka”. Służbę w KOP zakończył chlubnie wnioskiem o przyznanie Srebrnego Krzyża Zasługi. We wniosku stwierdzono m.in.: „Na podległym sobie odcinku szybko i celowo zorganizował służbę w walce z przemytem i bandytyzmem. Wykazał bardzo dużo inicjatywy i energii osobistej, dzięki czemu opanował sytuację, zaprowadził bezpieczeństwo granicy [...]. W miesiącu grudniu 1924 zorganizował obławę [na] bandytów pod swoim osobistym kierownictwem. Wynikiem obławy było zastrzelenie jednego z niebezpiecznych przywódców Kuznira Wasyla”.

Po awansie z dn. 1 I 1927 do stopnia kpt., przeniesiony został do DOK II na stanowisko kierownika SRI. Awansował do stopnia mjr. 2 I 1929. Na tym stanowisku pozostawał do czerwca 1933. W dokumentach odnotowano odprawę 6 II 1933 z udziałem płk. Iwanowskiego, pomocnika dcy OK II, na której mjr Berstling dokonał oceny oficerów informacyjnych pełniących służbę w 20 pułkach. Ocena ich pracy była krytyczna. Od lipca 1933 do kwietnia 1934 dowodził baonem w 9 p.p. Legionów, z tym że od stycznia 1934 przebywał na leczeniu w szpitalu. Od kwietnia 1934 do 19 IX 1939 był kierownikiem SRI DOK X w Przemyślu.

We wrześniu 1939 ewakuował się na rozkaz na Węgry, gdzie był internowany w Csisföldo, po ucieczce zatrudniony został w Konsulacie RP w Ungwarze. Od 15 II do 8 VII 1940 był kierownikiem Samodzielnej Placówki Granicznej w Ungwarze Bazy Łączności ZWZ „Romek”, używał ps. „Franciszek Persing”. Nadzorował ruch kurierski i przerzutowy pod okupację sowiecką. Wskutek wsypy w lipcu 1940 zlikwidowane zostały wszystkie placówki przerzutowe, a rozszyfrowani przez wywiad węgierski pracownicy zostali ewakuowani na południe (Cypr, Palestyna). Przez krótki czas latem 1940 pracował w Belgradzie w punkcie przerzucającym ewakuowanych z obozów internowania do Grecji. Następnie ewakuował się na Cypr, gdzie przez rok pełnił funkcję oficera łącznikowego Konsulatu Gen. RP na Cyprze do lokalnej policji cypryjskiej. Proponowany był też na kierownika placówki kontrwywiadowczej na Cyprze w ramach działalności Eksp. „T” Oddz. II Szt.NW. Na jego pomocnika wyznaczono por. rez. Kazimierza Skwierczyńskiego: „zasłużony ideowy prac. w wywiadzie”, oraz urzędniczkę cywilną Marię Witkowską (21 lat w służbie Oddz. II).

Od 10 lipca 1941 przejął kierownictwo wszystkimi elementami Oddz. II Ośrodka Zapasowego SBSKw Palestynie. Rozkazem dcy SBSKgen. Kopańskiego mjr Berstling został wyznaczony kierownikiem Plac. Inf. SBSK z siedzibą w Jerozolimie. Podlegali mu: oficer inf. przy KW Nr 3 kpt. Stefan Maresch z personelem, oficer inf. przy Oficerze Placu w Tel Avivie kpt. Witold Szymaniak oraz jego odpowiednik w Jerozolimie, kpt. Stefan Konarski. Z mjr. Berstlingiem bezpośrednio współpracowali kpt. Franciszek Wierzbicki i dr Jacek Krupiński

(poprzednio w Eksp. „R” (Rumunia). Plac. Inf. w Jerozolimie „podlegała wprost O.II Sztabu Bryg. Karpackiej, współpracując ściśle z H. Q w Jerozolimie i innymi czynnikami angielskimi na terenie Palestyny”.

Plac. Inf. w Jerozolimie otrzymała krypt. „P” (Palestyna), a z wystawionej 25 XI 1941 przez dce Oddziałów Polskich w Palestynie ppłk. dypl. Kellera legitymacji służbowej mjr. Franciszka Berstlinga wynikało, że jest on kierownikiem Plac. Inf. „P” Oddziału II Sztabu Dtwa Wojsk Polskich na Środkowym Wschodzie. Z tego tytułu miał on prawo wstępu „do wszystkich Oddziałów, Zakładów i Urzędów Wojskowych na terenie Palestyny w każdej porze dnia i nocy, oraz przeprowadzania kontroli zabezpieczenia tajemnicy wojskowej. Ze względu na charakter służby jest uprawniony do noszenia ubrania cywilnego w służbie i poza nią”. Swoją funkcję w tym zakresie zakończył 31 XII 1942, zdając Plac. Inf. „P” kpt. Franciszkowi Wierzbickiemu. W grudniu 1942 został przeniesiony w stan nieczynny, z tym że 1 IV 1944 został ponownie powołany do służby czynnej i mianowany komendantem Placu w Port Said. W czerwcu 1944 został kwatermistrzem 5 Szpitala Wojennego, a od 1 lipca 1944 z tytułem II zastępcy komendanta szpitala. Pozostał na tym stanowisku do 16 I 1948, z tym że w lutym 1945 szpital przemianowano na 8 Szpital Wojenny. W lutym 1948 ewakuowany do Wlk. Brytanii, od 19 IV 1948 zaciągnął się do PKPR. Pozostał na emigracji w Wlk. Brytanii. Był członkiem Związku Polskich Żołnierzy Zawodowych Wiernych Przysiędze i członkiem Gminy Polskiej - Londyn Południe. W 1958 wybrany został członkiem Sądu Koleżeńskiego, a w 1960 II wiceprezesem Zarządu. Awansował do stopnia ppłk. 1 I 1959 ze starsz. z 15 VIII 1958 (prezydent A. Zaleski).

Zmarł 25 IV 1963 w Londynie, pochowany na cm. Fulham North Sheen. Żonaty dwukrotnie: z Walerią Marią Sroczyńską i z Hanną z Chybowskich, córka Krystyna, obie mieszkały po wojnie w Wlk. Brytanii.

Odnaczenia:

- Order Virtuti Militari V ki. (nr 5911, 1923),
- Krzyż Niepodległości (1931),
- Order Odrodzenia Polski V ki. (1938),
- Krzyż Walecznych - trzykrotnie (1923),
- Srebrny Krzyż Zasługi (1926),
- Medal Wojska (1946),
- Medal Pamiątkowy za Wojnę 1918-1921 (1928),
- Medal 10-lecia Odzyskanej Niepodległości (1928),
- War Medal (bryt.)

Brązowy Medal „Za waleczność” (austr.).

Opracował: **Tadeusz Dubicki, Andrzej Suchcitz**. Tekst ukazał się w: *Oficerowie wywiadu WP i PSZ w latach 1939-1945, Tom II*, Warszawa 2011, s. 17-20.